

dokończenie ze str. 15

Z czwartą żoną Franciszką z Hołyńskich herbu Klamry miał syna Antoniego Ignacego (ur. 13 VI 1783 – zm. 15 V 1854), ojca Artura. Antoni został już niezłe zaprezentowany w akcie chrztu swojego syna. Należy dodać, iż już w czasach Księstwa Warszawskiego był członkiem Rady Stanu. Po ojcu odziedziczył rozległe dobra, które jeszcze powiększył. W 1834 roku (w roku urodzenia syna!) wybudował drewniany pałac według projektu Henryka Marconiego. Po około dwudziestu latach budynek ten zamieniono okazałym murywanym. Możemy go dzisiaj oglądać, niestety jest w złym stanie. Antoni Sumiński został pochowany na cmentarzu w Oborach. Używał tytułu hrabiowskiego, który następnie został potwierdzony w Saksonii i w Prusach.

Zofia, matka Artura, pochodziła z Piwnickich herbu Lubicz mających swoje gniazdo w Piwnicach pod Toruniem. Ojciec Zofii, Stanisław (zm. 1840) pełnił szereg funkcji w Królestwie Polskim. Przykładowo w 1825 roku został wybrany marszałkiem Sejmu. Był jednym z założycieli Towarzystwa Kredytowego Ziemińskiego w Warszawie. Zofia poprzez swoją babkę macierzystą była prawnuczką wcześniej przedstawionej generałowej Jeżewskiej. Warto może dodać, iż matka Zofii (a babka Artura) – Julianna pochodziła z Karnkowskich herbu Junosza. Przyjęli oni nazwisko od swojej wioski Karnkowo (położonej między Skępem i Lipnem). Zamieszkiwali tam nieprzerwanie od średniowiecza (XV wieku) do 1939 roku. Zostali wówczas przez Niemców wypędzeni ze swojego majątku, a po 1945 roku „władza ludowa” nie pozwoliła im powrócić. Liczne pamiątki dotyczące bogatych dziejów tejże rodziny możemy zobaczyć w ufundowanym niegdyś przez nich kościele parafialnym w Karnkowie.

Wróćmy do postaci Artura Sumińskiego. Po śmierci ojca został właścicielem Zbójna i Wielgiego. Brał udział w agitacji politycznej przed wybuchem powstania. W styczniu 1863 roku sformował oddziały z własnej służby folwarcznej oraz okolicznej szlachty i chłopów (około 300 osób). Podał je pod dowództwo Jana Waleriana Ostrowskiego. Zajęły one 4 lutego 1863 roku Rypin, a 5 lutego Sierpc. Po rozbiciu powstańców pod Sierpcem i wzięciu do niewoli Ostrowskiego, Sumiński dowodząc resztą oddziału stoczył w okolicach Skrwilna kilka potyczek z wojskami rosyjskimi. Następnie z oddziałem przeszedł w okolice Mławy i połączył się z działającymi tam powstańcami. Został ranny w bitwie pod Rozwozinem. W czasie powstania występował pod pseudonimem Ludwik Wronowski. Po powstaniu jego majątki zostały skonfiskowane i wystawione na licytację (Zbójno za 154 tysiące rubli, Wielgie za 94 tysiące rubli).

Artur Sumiński przeniósł się do nowo nabytego majątku Ryńsk w zaborze pruskim, potem osiadł w Słotwinie w Małopolsce. W 1870 roku otrzymał zezwolenie na używanie tytułu hrabiego od króla Saksonii, następnie potwierdzone w 1876 roku w Prusach. Żoną Artura była poślubiona w 1859 roku w Kikole jego cioteczna siostra Julia Karolina Justyna Praksesta z Piwnickich, córka Eugeniusza, właściciela Kikoła, i Joanny ze Zboińskich.

Z małżeństwa tego pochodziło dwóch synów oraz liczne córki. Stefan (ur. 1869 – zm. 1912), syn Artura, był koniuszym na Poznańskie i Pomorze. Żoną jego była Julia

Borzewska, siostra Antoniego, który 16 sierpnia 1920 roku sam bohatersko przez ponad dziewięć godzin, nie doczekawszy odsieczy, aż do śmierci bronił swojego majątku w Ugoszczu przed bolszewikami. Artur Edward (ur. 1865 – zm. 1910), młodszy syn Artura, żonaty z Sabiną Oczosalską, był urzędnikiem Towarzystwa Kredytowo-Ziemińskiego we Lwowie. Jego potomkowie mieszkają między innymi w Warszawie i w Kaliforni (USA). Spośród córek Artura wymieńmy Zofię (ur. 1867 – zm. 1945), która wyszła w 1889 roku za Jana Albina barona Goetz-Okocimskiego, przemysłowca, właściciela między innymi browaru Okocim.

Artur Sumiński zmarł 19 listopada 1886 roku w Słotwinie i został pochowany na cmentarzu parafialnym w Brzesku. Warto jeszcze pokazać pamiątkę pośrednio łączącą Artura Sumińskiego z Sierpcem. Został on chrzestnym Witolda Konstantego Tadeusza Adolfa Waśniewskiego herbu Bończa urodzonego 11 marca 1856 roku w Woli Starej, syna Władysława dziedzica połowy Sierpca i Marii z Piwnickich. Tenże Witold Waśniewski będąc już studentem medycyny w Warszawie zmarł 19 października 1879 roku. Jego nagrobek znajduje się za kaplicą na cmentarzu parafialnym w Sierpcu.

Dostrzegamy zatem różne, zapomniane już, związki Artura Sumińskiego z okolicami Sierpca.

Pałac w Zbójnie

Podstawa źródeł:

Archiwum Diecezjalne w Płocku. Akta parafii Rościszewo, Gójsk.

Archiwum Państwowe w Płocku. Akta stanu cywilnego parafii Rościszewo.

Archiwum parafialne w Rościszewie, Kronika parafialna, 1965.

Piotr Gałkowski, Genealogia ziemiaństwa ziemi dobrzyńskiej XIX-XX wieku (do 1939 roku), Rypin 1997.

Mirosław Krajewski, Dobrzyński słownik biograficzny. Ludzie europejskiego regionu, Włocławek 2002.

Tomasz Lenczewski, Genealogie rodów utytułowanych w Polsce, t. 1, Warszawa 1995-1996.

Jerzy Łempicki, Herbarz szlachty powiatu sierpeckiego (Herbarz mazowiecki, t. 4), Sierpc 2008.

Paweł Bogdan Gąsiorowski